

Павле Драгичевић*

Универзитет у Бањој Луци
Филозофски факултет
Студијски програм историје

ПОТВРДА РАДОСАВА ПАВЛОВИЋА ДУБРОВЧАНИМА О ПРИМИТКУ ЊЕГОВЕ КУЋЕ У ДУБРОВНИКУ

1437, јануар 31.

Сажетак: У раду се анализира документ у облику признанице из канцеларије војводе Радосава Павловића, којим је овај босански војвода потврдио Дубровчанима примитак своје палате која се за њега уређивала у Дубровнику, као и остатак неутрошеног новца.

Кључне ријечи: Радосав Павловић, Дубровник, палата, признаница.

Војвода Радосав Павловић је палату у Дубровнику стекао уговором о продаји Конавала, који је склопљен 31. децембра 1426. године. Поред 13.000 дуката и годишње ренте од 600 перпера, Дубровчани су Радосаву Павловићу за уступљени дио Конавала поклонили и **полачѸ с мѣстомъ**, која је претходно била у власништву протовестијара Жоре Палмотића. Дубровачка влада се обавезала да ће ту кућу по потреби обновити и украсити како јој и приличи **да естъ на видѣње ерь естъ г(о)споцка полача**. Кућа је Радосаву и његовим потомцима дата у трајно власништво са неотуђивим правом својине. Радови на палати започели су наредних мјесеци и потрајали неколико година. Дубровачко Мало вијеће је крајем маја 1427. одлучило да се на зграду поставе два грба Павловића. Један је требало да буде постављен изнад главног улаза, а други према кући Клемента Гучетића. Одлука Малог вијећа наговјештава да је Радосављева палата била смјештена на углу или да је излазила на двије улице. Узимајући у обзир локацију Гучетићеве куће, Радосављева палата се налазила у тадашњој улици Лучарици на јужном дијелу данашње Гундулићеве пољане. Војвода Радосав се постарао да палату што темељније обнови и детаљније украси. Као узор му је могла послужити палата војводе Сандаља Хранића, која је важила за једну од

---

* Ел. пошта: pavled@teol.net

најимпозантнијих у Дубровнику. Радосаву је у обнови и декорисању помагала новцем и савјетима Дубровачка општина. Мало вијеће је 4. јуна 1428. наложило радницима да око палате положи жљебове којим се одводила кишница у чатрњу. Наложило им је и да позлате раније постављена два грба Павловића на фасади зграде, као и да осликају собе и улазна врата палате. Општина је одлучила да све ове трошкове преузме на себе, а још раније је за те намјене приложила педесет дуката. Уређивање палате потрајало је и наредних година, јер је Мало вијеће 7. марта 1430. овластило Марина Проданела да се стара о поправкама. Изгледа да мањи спорови које је Дубровник имао са војводом Радосавом и његовим људима око преузимања новостечених територија у Конавлима нису утицали на започете радове. Међутим, пошто су ти спорови постепено прерасли у оружани сукоб између босанског војводе и Дубровчана, сви радови су заустављени а кућа привремено одузета. Сукоб је трајао од 1430. па све до прољећа 1433. године, када је мировни споразум склопљен и потврђен. Палату су у ратним годинама Дубровчани вјероватно давали у закуп, јер је у мировном споразуму потврђено како се војводи Радосаву враћа палата *и њоме станију како се нахоуи сада*, али да нема право на приходе остварене од ње од почетка рата до тренутка склапања мировног споразума. Радови на уређивању палате су убрзо настављени. Дубровчани су му обећали поплочати двориште, поправити тријем, прозоре и кров који је прокишњавао. Радови су се протегли у наредне три године а кућа је коначно довршена крајем 1436. године. Дана 17. децембра 1436. Браилу Тезаловићу, посланику Радосава Павловића, предан је остатак неутрошеног новца у износу од 200 перпера заједно са потврдом да је уређивање палате завршено. Документ чије издање приређујемо је одговор, тј. признаница Радосава Павловића дубровачкој влади да је примио палату и остатак посланог новца. Кућа је спадала у ред бољих објеката у граду и служила је понекад као смјештај за угледне стране госте. Приликом посјете деспота Ђурђа Бранковића 1440, дубровачка влада му је понудила смјештај у кући Радосава Павловића. Изгледа да су након смрти војводе Радосава његови потомци ову палату давали у најам. Године 1461. у Дубровник је допутовала Катарина, млађа ћерка деспота Ђурђа Бранковића и удовица грофа Улриха Целскога. Дубровачка влада је одлучила да од породице покојног Радосава Павловића унајми њихову кућу из које су претходно намјеравали да иселе једног државног чиновника како би потом смјестили Катарину. По тврдњи дубровачког историчара и хроничара Јунија Растића из прве

трећине XVIII вијека, Радосављева палата вриједила је 12.000 перпера. Лиречек наводи податак да су Дубровчани укупне трошкове везане за куповину Конавала од Радосава Павловића процијенили на суму од 21.000 дуката. Зграда је оштећена у земљотресу 1520. године, када је формиран одбор да испита настала оштећења. Потпуно је срушена заједно са свим осталим кућама у поменутој улици у великом земљотресу 6. априла 1667. године. Поред Радосава Павловића, куће у Дубровнику имали су босански краљеви Твртко I, Остоја и Твртко II, као и војводе Сандаљ Хранић и Хрвоје Вукчић. Понекад су оне служиле као једно од сигурнијих уточишта појединим члановима босанских властелинских породица у вријеме нестабилних политичких прилика у дубровачком залеђу, али и за смјештај људи које су власници ових кућа слали да у њихово име обављају различите послове у Дубровнику.¹

---

¹ *Chronica Ragusina Junii Restii (ab origine urbis usque ad annum 1451) item Joannis Gundulae (1451–1484)*, Monumenta spectantia historiam Slavorum meridionalium, Volumen XXV, Scriptores, Volumen II, digessit Speratus Nodilo, Zagrabiae 1893, 230; Љ. Стојановић, *Повеље и писма I–1*, 595–596, 607–608, 621–623, 629–630, 634–635; Ј. Тадић, *Грађа о сликарској школи у Дубровнику XIII–XVI в.*, књ. I, Београд 1952, 75; А. Ивић, *Радосав Павловић, велики војвода босански*, ЛМС 245 (1907) 31–32; Ћ. Truhelka, *Konavôski rat (1430–1433). Historička studija po spomenicima dubrovačke arkive*, GZM XXIX (1917) 149, 202–203; Р. Грујић, *Конавли под разним господарима од XII до XV века*, Споменик СКА LXVI (Земун 1926) 14–15, 33–35; В. Ћоровић, *Како је војвода Радослав Павловић продао Дубровчанима Конавље (1423–1427)*, Годишњица НЧ XXXVI (1927) 105–106; Ј. Тадић, *Promet putnika u starom Dubrovniku*, Dubrovnik 1939, 76–77, 101–102; L. Beritić, *Ubikacija nestalih gradjevinskih spomenika u Dubrovniku*, Prilozi povijesti umjetnosti u Dalmaciji 10 (Split 1956) 81; К. Лиречек, *Настојање старијех Дубровчана око раширења границе*, Зборник Константина Лиречека I, Београд 1959, 308; Д. Живановић, *Дубровачке куће и полаче*, Београд 2000, 100. О рату који је Радосав Павловић водио са Дубровником и касније са босанском властелом детаљније в. у А. Ивић, *Радосав Павловић*, ЛМС 246 (1907) 24–48; Ћ. Truhelka, *Konavôski rat*, 145–212; С. Ћирковић, *Херцег Стефан Вукчић Косача и његово доба*, Београд 1964, 21–47; М. Динић, *Земље херцега Светога Саве*, у: Српске земље у средњем веку, Београд 1978, 188–194; Ђ. Тошић, *Требињска област у средњем вијеку*, Београд 1998, 95–128; В. Nilević, *Poslednji Pavlovići – Bosna sredinom XV stoljeća*, Historijska traganja 5 (Sarajevo 2010) 13–64. В. и *Земља Павловића – средњи вијек и период турске владавине*, Бања Лука–Српско Сарајево 2003.

Опис документа и ранија издања

Детаљан опис документа дао је Грегор Чремошник.² Признаница је написана на пергаменту италијанског начина израде, ширине 285 мм (горњи руб) и 293 мм (доњи руб) и висине 180 мм (лијево) и 175 мм (десно). Шиљком су повучене двије вертикалне и једна хоризонтална линија, које се на лицу повеље препознају у виду удубљења. Оне раздвајају оквир у коме се налази текст од маргина које га окружују. Лијева и горња маргина износе 32 мм, а десна 30 мм. Признаница садржи и плику висине 50 мм. Признаница је била овјерена висећим печатом од кога је остао сачуван само мањи фрагмент.³ Остала је само печатна врпца уплетена од 50 тамноцрвених свилених конаца. Документ од украса садржи једноставније украшен крст и иницијално слово „В“, висине 34 мм и ширине 10 мм. Увећано је и слово „М“ на почетку интитулације. На полеђини садржи записе које наводи Г. Чремошник. Документ се чува у Државном архиву у Дубровнику у архивској серији *Diplomata et acta*, заведен као „бечки број 1080“. Препис ове признанице направио је дубровачки писар Никша Звијездић и налази се исписан на 59. листу прве књиге архивске серије *Privilegi*, која је у литератури често цитирана и као *Codex ragusinus*.⁴ Постоје мање разлике у тексту преписа у односу на оригинал које су наведене на одговарајућем мјесту. Препис је доста страдао од влаге, тако да мање дијелове текста није било могуће прочитати. Текст признанице састављен је по једноставном формулару који карактерише овакву врсту докумената. Ово је први документ који је саставио Иван, писар породице Павловића.⁵ Занимљиво је да су украси са ове признанице једнаки онима из документа од 10. априла 1441. којим је Радосав Павловић Дубровчанима гарантовао слободу трговине.⁶

Документ је до сада издаван три пута: П. Карано-Твртковић, *Србски споменици*, 209–210, док. 122; F. Miklosich, *Monumenta Serbica*, 387–388, док. 327; Љ. Стојановић, *Повеље и писма I–1*, 634–635, док. 613.

---

² G. Čremošnik, *Bosanske i humske povelje srednjeg vijeka; III. Humske povelje i pisma*, GZM VI (1951) 105–107.

³ Детаљније о овом печату в. у Р. Anđelić, *Srednjovjekovni pečati iz Bosne i Hercegovine*, Sarajevo 1970, 51–53; Д. И. Синдик, *Печати Павловића*, Земља Павловића – средњи вијек и период турске владавине, 399–400.

⁴ DAD, *Privilegi I*, fol. 59.

⁵ G. Čremošnik, *Bosanske i humske povelje*, 106–115; Т. Anđelić, *Dijaci u srednjovjekovnoj Bosni i Humu*, Tribunia VII (Trebinje 1983) 90–91.

⁶ DAD, *Diplomata et acta*, bečki broj 1089; Љ. Стојановић, *Повеље и писма I–1*, 642.

Handwritten text in a cursive script, likely a historical document or letter. The text is written on aged, yellowed paper and is arranged in several lines. The script is dense and characteristic of early modern European handwriting. There are some decorative flourishes at the beginning and end of the text. The text is written in a single column, with some lines starting with large, ornate initials. The paper shows signs of age, including creases and discoloration. A red ribbon is visible on the right side of the page, used to secure the document.

1680

Fidel Bach V.

1680

1937 vor 21 Jahren y...
Geno Conf...
Palace...
S...
Gatz... wandl...
1087

aa. 1437.

Op 253.

1087

Издање документа приређено је на основу снимака који су начињени почетком августа 2011. године у Државном архиву у Дубровнику.

Текст**

+ Вѣ имѣ СѢт(ь)ца и Сина и Свѣтагѡ д(ѡ)ха аминь. Ми г[оспо]д[и]нь воевода Радосавъ м(и)л(о)стью Божиимъ воевода |2| велики рѣсага босанскоуга и к томѡ а синь много почтенѡга⁷ споменѡтъя славноуга г[оспо]д[и]на кнеза |3| Павла даемо на видиньѣ⁸ по семь нашемъ ѡписанью всакомѡ комѡ се доѡстои или прѣдѣ⁹ кога се |4| догоѡда¹⁰ сѡи нашъ ѡтворень записъ под висѡѣѡ печать ѡгледати ерь полачѡ мою кою ми дашѣѣ¹¹ |5| и даровашѣ властеле ѡ Дѡбровникѡ примихъ все сѡ всеимъ¹² нааправнѡ р[ѣ]ченѡ полачѡ ѡ рѡке г[о]споцтва ми |6| ѡдѡ много почтенѡга кнеза, властѣѡ и все ѡпѣкине¹³ властѣѡ дѡбровачциехъ како да ѡ томъ веѣ е не бѡдѣѣ¹⁴ |7| нека¹⁵ рѣчь ни кои потворь. И ѡщѣ¹⁶ ми даде почтени кнезь и властеле и всѡ ѡпѣкина¹⁷ дѡбѡ|8|рѡвачка за любавь и за почтенѡ пригазань¹⁸ кою имаю сѡ г(о)споцтвомъ¹⁹ ми .ѣ. пер(ь)пера цѡ ѡста ѡд направе р[ѣ]ченѣѣ²⁰ |9| полаче моѡ. И сѣи се писа и записа за веѣѡ чистоѡѡ ва лиѣта²¹ рѡжаства Хр(и)ст(о)ва .ѣ.ѡ.л̄.ѡ.ѡ. лѣто²² |10| м[ѣ]с[ѣ]ца генв(а)ра²³

** Редакција издања и превода: Татјана Суботин-Голубовић.

⁷ Препис: многѡпочтѣно.

⁸ Препис: даѣмо на видѣнкѣ.

⁹ Препис: прѣѣдѣ.

¹⁰ Карано-Твртковић: догоѡди; препис: догода.

¹¹ Миклошич: дашѣ.

¹² Препис: сѣ сѡ свѣм.

¹³ Препис: ѡпѣкине.

¹⁴ Миклошич: бѡдѣѣ.

¹⁵ Препис: нека.

¹⁶ Препис: ѡщѣ.

¹⁷ Препис: ѡпѣкина.

¹⁸ Препис: прѣгазань.

¹⁹ Препис: госпѡством.

²⁰ Миклошич: рѣченѣѣ.

²¹ Препис: вѣ лѣѣ.

²² Препис: лѣѣ.

²³ Препис: ген(а)ра.

на .л̣.а̣. дань и нашимъ законимъ²⁴ печатомъ печатисмо а ђписа дьгакъ²⁵
Иванъ |11| по заповиеди²⁶ г[оспо]д[и]на ми воеводе Радосава.

Превод

+ У име Оца и Сина и Светог духа, амин. Ми господин војвода Радосав милошћу божјом велики војвода Русага босанског и ктому а син много поштоване успомене славног господина кнеза Павла овим нашим записом дајемо на знање свакоме кога се тиче или пред кога се задеси да види ово наше отворено писмо са висећим печатом како сам моју палату у Дубровнику, коју ми је властела дала и даровала, примио у руке господства ми – сасвим довршену поменућу палату – од веома поштованог кнеза, властеле и читаве властеоске Општине дубровачке тако да поводом тога не би произашла нека [зла] ријеч или каква оптужба. И још су ми дали поштовани кнез и властела и сва Дубровачка општина за љубав и за поштовано пријатељство коју имају са господством ми 200 перпера што је остало од зидања моје поменуће палате. И све ово записа ради веће постојаности године од рођења Христова хиљаду четири стотине тридесет и седмо љето, мјесеца јануара тридест први дан и нашим законитим печатом запечатисмо а записао је дијак Иван по заповијести господина војводе Радосава.

Просопографски подаци

У претходним бројевима *Грађе о прошлости Босне* већ су објашњене личности: **Радосав Павловић** (ГПБ 3, 144), **Павле Раденовић** (ГПБ 1, 105; ГПБ 3, 83–84) и **дијак Иван** (ГПБ 4, 147).

---

²⁴ Препис: **НАШЕЕМЪ ЗАКОНЕМЪ.**

²⁵ Препис: **ДИГАКЪ.**

²⁶ Препис: **ЗАПОВЕДЕ.**

Pavle Dragičević

Université de Banja Luka

Faculté de Philosophie

Programme d'étude de l'histoire

**CONFIRMATION DE RADOSAV PAVLOVIĆ ADRESSEE AUX
RAGUSAINS SUITE A L'OBTENTION D'UNE MAISON A
DUBROVNIK**

1437, janvier 31

Résumé

Ce travail analyse une reconnaissance du voïvode Radosav Pavlovic adressée aux Ragusains dans laquelle il leur confirme qu'il a bien reçu son palais et le reste de l'argent non dépensé qu'ils lui ont retourné. Radosav Pavlovic a acquis un palais à Dubrovnik après qu'il leur a vendu sa part de Konavlje le 31 décembre 1426. Les travaux de rénovation du palais ont duré dix ans, jusqu'en décembre 1436. Le travail rappelle de façon détaillée plusieurs éléments entourant les circonstances historiques qui ont amené à la rédaction de ce document, en en offrant une description ainsi que son texte en ancien serbe et sa traduction en serbe moderne.

Mots-clés: Radosav Pavlović, Dubrovnik, palais, reconnaissance.